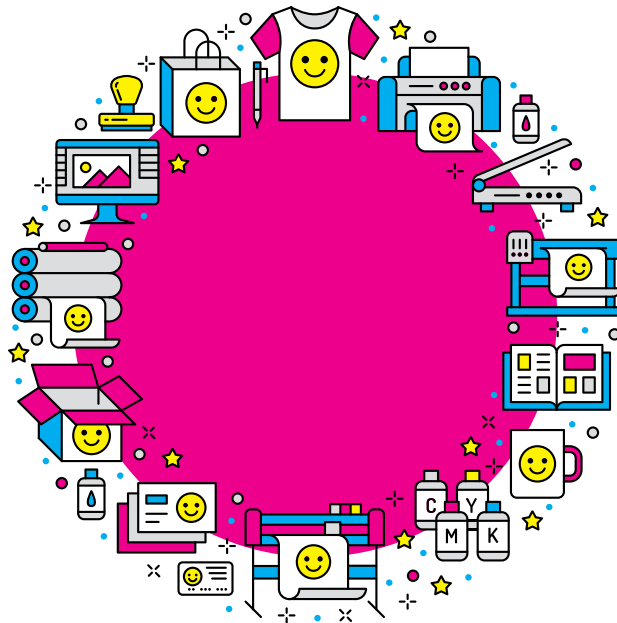

Graafinen
Teollisuus

Vuosikertomus 2023

Graafinen
Teollisuus

Vuosikertomus 2023

Sisällysluettelo

Toimintaympäristön kehitys vuonna 2023

Yleinen taloudellinen kehitys	7
Mediamainonta	8
Graafinen teollisuus	9
Suhdannenäkymistä	14

Graafinen Teollisuus ry:n toiminta

Liiton jäsenmäärä ja talous	15
-----------------------------------	----

Edunvalvonta

Tavoitteet hallituskaudelle 2023–2027	17
Työehtokysymykset	19
Painetun paperin ympäristövaikutukset	19

Jäsenpalvelut

Jäsenmerkki	20
Me työllistämme Suomea -merkit	20
Mediapäivä	21
Graafisen tuotannon laatusertifikaatti	21
Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatti	21
Hiilijalanjäljen laskenta	22

Koulutustoiminta	22
Työsuojelu	23
Alan tilastointi ja toimialaseuranta	24
Print&Media-lehti	25

Kansainvälinen yhteistyö

Intergraf	26
International Association ClimateCalc IACC	26

Tavarantarkastajat

27

Liiton jäsenistö ja hallinto

Jäsenistö	28
Liittokokoukset	29
Hallitus	29
Vaalivaliokunta	30
Tilintarkastaja	30
Liiton henkilöstö	30
Edustukset	31

Jäsenyrytykset vuoden 2023 päättyessä

32

Toimintaympäristön kehitys vuonna 2023

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuosi 2023 oli haastava vuosi niin yrityksille kuin kuluttajillekin. Suomen talous ajautui taantumaan hintojen ja korkojen nousun vähentäessä yksityistä kulutusta ja investointeja. Korkotason nopea nostaminen oli toimiva lääke inflaation kasvun hillitsemiseksi, ja hintojen nousu hidastui vuonna 2023 merkittävästi. Kotitalouksien taloudellinen tilanne kuitenkin tiukkeni ja säästämisaste kasvoi, ja näiden seurauksena yksityinen kulutus väheni. Suhteellisen hyvänä pysynyt työllisyysaste on kannatellut Suomen taloutta, mutta merkkejä heikkenemisestä myös sen osalta on ollut ilmassa.

Kuluttajien luottamus kääntyi laskuun syyskuussa 2023 ja laski edelleen vuoden loppuun saakka. Luottamusindeksi päättyi vuoden lopulla korona-ajan tasolle, mutta on piristynyt hieman vuoden 2024 alussa. Luottamusindeksi on ollut jo pitkään hyvin epävakaa, ja se saavutti viime vuosien matalimman tason Venäjän hyökättyä Ukrainaan keväällä 2022. Sen jälkeen ei ole mitattu positiivisia lukemia.

Taantumaa on osattu odottaa, ja sen odotetaan jäävän suhteellisen lieväksi. Useat ennustelaitokset odottavat Suomen talouden elpyvän vuoden 2024 jälkipuoliskolla, mutta talouskasvuennusteita on osin

*Suhteellisen hyvänä
pysynyt työllisyysaste
on kannatellut
Suomen taloutta.*

|||||||
*On mahdollista, että
taantumun pohja
on jo saavutettu.*
|||||||

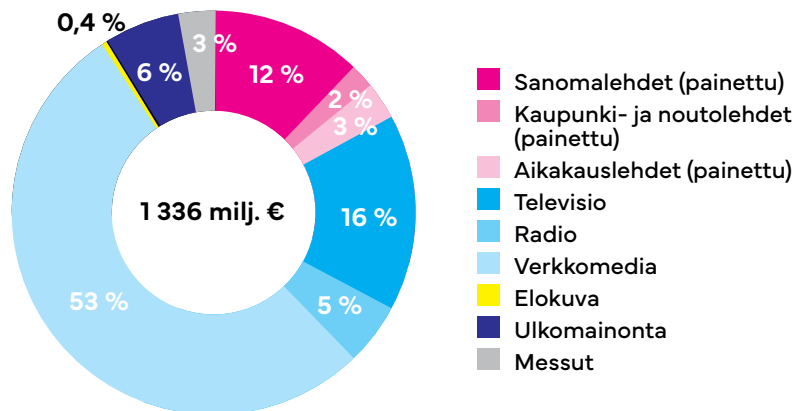
leikattu kevään 2024 aikana. Myös koronlaskuja on odotettu vuodelle 2024, mutta arvioitu ajankohta on lykkäytynyt jatkuvasti eteenpäin. Markkinoiden konsensus arvioi ensimmäisen laskun ajoittuvan kesäkuulle. Mikäli merkittäviä uusia negatiivisia taloussuutisia ei tule, on mahdollista, että suhdanteen pohja on jo saavutettu. (Lähde: Tilastokeskus)

Mediamainonta

Vuonna 2023 mediamainontaan käytettiin Suomessa 1336 miljoonaa euroa, selviää Kantar Median vuosijulkaisusta. Mainonnan määrä laski edeltävästä vuodesta 2,4 prosenttia. Laskun taustalla ovat erityisesti säästöt, joita yritykset tekivät säilyttääkseen kannattavuutensa haastavassa markkinassa. Edeltävästä vuodesta kasvua kertyi luokitellun verkkomedian, hakukonemedian ja sosiaalisen median mainonnan osalta sekä elokuva- ja ulkomainonnassa. Muissa mediaryhmissä mainonnan määrä laski.

Painetun mediamainonnan osalta lasku siis jatkui. Painetun mainonnan määrä tippui eri lehtiryhmissä seuraavasti: sanomalehdet -13 prosenttia, kaupunki- ja noutolehdet -6 prosenttia ja aikakauslehdet

|||||||
*Pieni mainoskakku.
Mediamainonnan
panostukset
vuonna 2023.*
Lähteet:
Kantar Media,
IAB Finland

-14 prosenttia. Tarkasteltaessa mediaryhmäjakoja, jossa kaikki verkko-mainonta – myös sanoma- ja aikakausmedian – on sisällytetty omaksi mediaryhmäkseen, painetun myynnin osuus markkinasta oli 17 prosenttia.

Kantar Median tilastojen mukaan vähittäiskaupan osuus mainonnan määrästä oli toimialoista merkittävin 24 prosenttia (188 milj. €). Seuraavaksi suurimmat toimialat olivat elintarvikkeet (75 milj. €) ja autot (64 milj. €). Kolme suurinta toimialaryhmää muodostivat 42 prosenttia kokonaismarkkinasta vuonna 2023. (Lähteet: Kantar Media, IAB Finland)

Graafinen teollisuus

Graafisen teollisuuden työpäiväkorjattu liikevaihto vuonna 2023 laski 0,5 % edellisestä vuodesta (*TOL 18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen*). Kehityksen taustalla on yleinen suhdannetilanne yhdistettynä yhä suhteellisen nopeana jatkuneeseen hintojen kasvuun, jotka molemmat heikentävät kysyntää. Epävarmuutta on yhä ilmassa Suomen talouden ollessa taantumassa ja kuluttajien luottamuksen matalalla tasolla.

Viimeisimmän eli vuoden 2022 tilastotiedon mukaan toimialaluokan **181 painaminen ja siihen liittyvät palvelut** liikevaihto oli 966 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 osalta tilastolukua ei ole vielä saatavilla, mutta puolen prosentin lasku tarkoittaisi vuodelle 2023 tasoa 961 miljoonaa euroa.

Liikevaihdon kasvusta huolimatta alan henkilötövuosilla mitatun henkilöstömäärän arvioidaan laskeneen. Vuonna 2022 ala työllisti Tilastokeskuksen mukaan 4 840 henkilöä (5 914 vuonna 2018). Vuoden 2023 luku ei ole vielä saatavissa, mutta toimialan kokonaispalkkasumman kasvettua vain hieman on pääteltävissä, että toimialan henkilöstömäärä on edelleen laskenut – lasku jäi kuitenkin todennäköisesti vähäiseksi. Yrityksissä työskenteli keskimäärin 5,5 henkilöä yritystä kohden.

Toimialalla oli 878 yritystä vuonna 2022. Toimialaluokan **181 painaminen ja siihen liittyvät palvelut** yritysraakenteesta ei ole tarkempaa tietoa, mutta toimialaluokasta **18 painaminen ja tallenteiden jäljentäminen** tietoa on. Tilaston yrityksistä suurin osa on mikroyrityksiä; lähes 90 prosenttia alan yrityksistä kuuluu pienimpään, alle viisi henkilöä työllistävään yritysluokkaan. Hieman karrikoidusti pyöristäen voidaan todeta,

|||||||
Graafisen teollisuuden liikevaihto vuonna 2023 laski 0,5 % edellisestä vuodesta.

|||||||

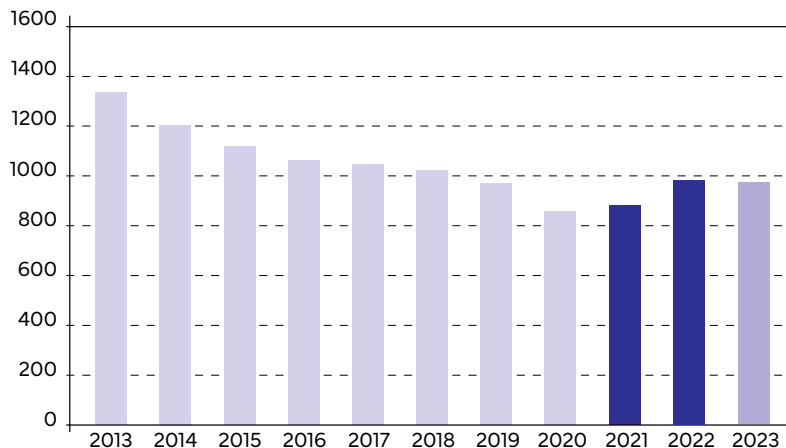

**Toimialaluokka 181:
Painaminen ja siihen
liittyvät palvelut.
Liikevaihdon kehitys
vuosina 2013–2023.
Vuoden 2023 luku
on arvio.**

Lähteet:
Tilastokeskus ja GT
HUOM: Tilastointikäytännöissä tehtiin
syksyllä 2022 uudistuksia, jotka
aiheuttavat aikasarjakatkoksen
vuosien 2020–2021 välille.

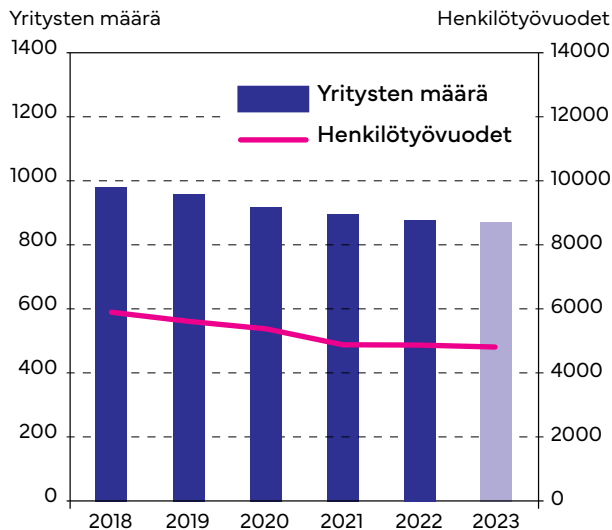

Miljoonaa euroa

**Toimialaluokka 181:
Painaminen ja siihen
liittyvät palvelut.
Yritysten ja henkilöstön
määrän kehitys
vuosina 2018–2023.
Vuoden 2023 luvut
ovat arvioita.**

Lähteet:
Tilastokeskus ja GT

että noin 10 prosenttia alan yrityksistä työllistää noin 90 prosenttia alan henkilöstöstä. Konkurssin tehneiden yritysten määrä oli vuonna 2023 hyvin maltillinen, erityisesti verrattuna koko talouden yleiseen kehitykseen. Toimialaluokan *181 painaminen ja siihen liittyvät palvelut* osalta konkurssiin meni seitsemän alan yritystä, jotka työllistivät yhteensä 24 henkilöä. Vain harva painoyritys on ajautunut konkurssiin alan yleisesti heikosta kannattavuudesta huolimatta.

Henkilöä kohden laskettu liikevaihto oli vuonna 2022 noin 200 000 euroa eli noin 10 prosenttia korkeampi kuin edellisellä vuonna. Tuottajahintojen nousun vuoksi arvioimme henkilöä kohden lasketun liikevaihdon edelleen kasvaneen vuonna 2023.

Yrityksen suuruusluokka	Yrityksiä	Henkilöstömäärä (htv)	Liikevaihto 1000 €	Henkilöstö /yritys	Liikevaihto /henkilö 1000 €
0–4	1 116	515	87 212	0,5	169
5–9	80	542	75 569	6,8	139
Alle 10 henkilöä työllistävät yhteensä					
	1196	1057	162 781	0,9	154
10–19	30	397	63 921	13,2	161
20–49	18	599	102 213	33,3	171
50–99	16	1 181	307 569	73,8	260
100–249	2	258	...	129,0	...
250–499	2	635	...	317,5	...
500–999	1	815	...	815,0	...
Vähintään 10 henkilöä työllistävät yhteensä					
	69	3 886	823 417	56,3	211,9
Yhteensä	1 265	4 943	986 198	3,9	199,5
Yllä olevissa luvuissa on mukana ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto					
	387	103	19 632	0,3	190,6

Noin 10 % alan yrityksistä työllistää noin 90 % alan henkilöstöstä.

**Toimialaluokka 18:
Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen.
Yritysten suuruusluokka,
henkilöstömäärä ja liikevaihto vuonna 2022.**

Lähde:
Tilastokeskus

|||||||
*Toimialaluokituksen
perustuva virallinen
tilasto antaa painoalasta
puutteellisen kuvan*

|||||||

|||||||
*Ulkomaankaupan
tavaraluokittelun tulkinta
on haastavaa.*

|||||||

Toimialaluokituksen perustuva virallinen tilasto antaa valitettavasti painoalasta puutteellisen kuvan. Paitsi, että alan yritysten valitsema toimialaluokka voi olla vanhentunut ja sen vuoksi virheellinen, monet painotalot sijoittavat itsensä aivan muihin toimialaluokkiin. Esimerkiksi eräs suuri sanomalehtipainajamme on valinnut toimialaluokakseen *532 Muu posti-, jakelu- ja kuriiritoiminta*. Monet pakkauspainamista tekevät yritykset kokevat valmistavansa enemmän tuotteita kuin painavansa ja valitsevat toimialaluokan painoalustansa mukaan. Pakkauspainamista löytyy ainakin toimialaluokista *17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus*, *22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus* ja *25 Metallituotteiden valmistus*. Digipainamista ja suurkuvatulostamista tehdään muun muassa toimialaluokissa *82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle*, *74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle*, *73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus* sekä *32 Muu valmistus*. Nimenomaan näissä tilastoihin katoavissa painamisen muodoissa tapahtuu kasvua, joka ei näy painoalan virallisissa tilastoissa.

Ulkomaankauppa

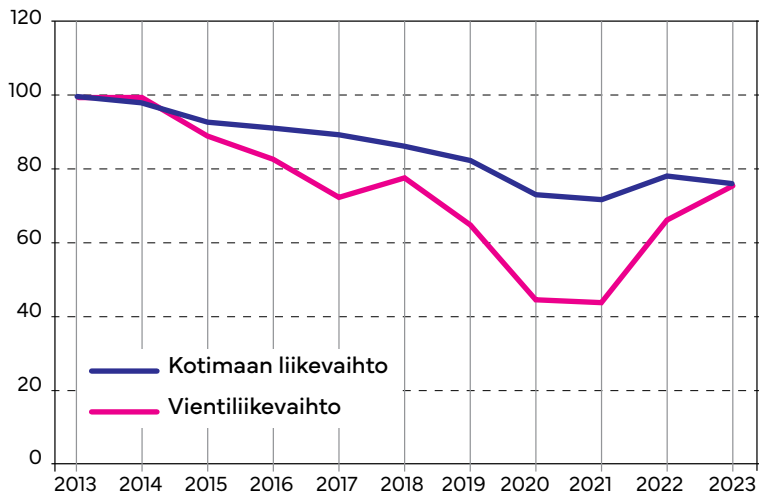
Tullin ulkomaankauppatilaston toimialoittaisen luokittelun mukaan painoyritysten viennin arvo vuonna 2023 oli noin 93 miljoonaa euroa (*TOL 18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen*). Tullin tilaston mukaan toimialan vienti kasvoi edellisvuodesta 2,7 prosenttia. Tilastokeskuksen liikevaihtokuvaajan mukaan toimialan vientiliikevaihto vuonna 2023 kasvoi edeltävästä vuodesta 14,5 prosenttia, kun vuonna 2022 vientiliikevaihto kasvoi peräti 50,1 prosenttia.

Tullin ulkomaankauppatilaston tavaraluokituksen mukaan painotuotteiden vienti sen sijaan laski 2,6 prosenttia edeltävästä vuodesta. Ulkomaankaupan tavaraluokittelun tulkinta on kuitenkin haastavaa, ja esimerkiksi painettu pakkaus ei lukeudu painotuotteisiin.

Euromääräisesti suurin vientimaa oli Ruotsi (viennin arvo 19,6 miljoonaa euroa). Yli kahden miljoonan euron vientimaita olivat myös Singapore, Puola, Turkki, Belgia, Malesia, Thaimaa, Norja ja Sveitsi.

Painotuotteiden osalta Suomen kauppatase vuonna 2023 oli 35,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Suurin tuontimaa oli Ruotsi 35,54 miljonnalla eurolla (-25 %). Tuonti on viime vuosina kasvanut etenkin Kaakkois-Aasiasta (Singapore ja Malesia) sekä Keski-Euroopasta (Belgia ja Sveitsi).

2013=100

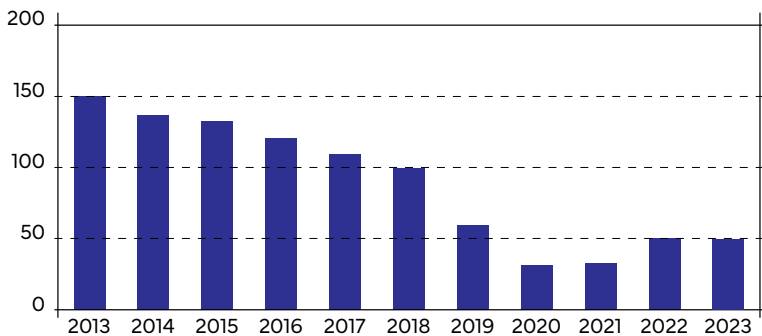
|||||||

**Painoalan
kotimaan
liikevaihdon ja
vientiliikevaihdon
kehitys vuosina
2013–2023.**

Lähde:
Tilastokeskus,
Teollisuuden
liikevaihtokuvaajat

|||||||

Miljoonaa euroa

|||||||

**Paino-
tuotteiden
vienti vuosina
2013–2023.**

Lähde:
Tullitilasto

|||||||

Suhdannenäkymistä

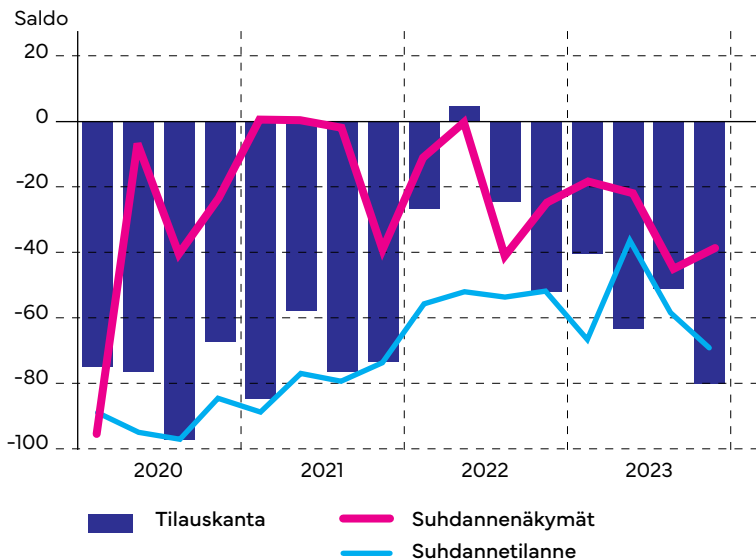
|||||||
**Suurempi osuus
yrityksistä
näkee tilanteen
vielä heikkenevän
kuin paranevan.**

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee suhdanteista kuukausittain vakiokyselyn. Neljä kertaa vuodessa kysely on hieman laajempi, ja silloin se julkaistaan myös suhdannebarometrin muodossa. EK:n tammikuun suhdannebarometrin mukaan yleiset suhdannenäkymät ovat kriisiajan lukemissa, mutta näkymät eivät ole enää yhtä huonot kuin syksyllä. Tammikuun 2024 suhdannetilanteen arviot ovat heikkomat kuin koronakriisin aikaan, mutta eivät yhtä heikot kuin vuonna 2008 alkaneessa finanssikriisissä. Suurempi osuus yrityksistä näkee tilanteen vielä heikkenevän kuin paranevan, mutta tällaisten yritysten osuus on vähentynyt vuoden 2024 puolella.

Helmikuussa 2024 suhdannetilanne painoalalla oli lievistä parantumisesta huolimatta vaisu. Tilaukset ovat vähentyneet heikon kysynnän myötä, ja tuotanto on supistunut. Vaikka toimialan tuotantokapasiteetti onkin vajaakäytössä, on suhdannenäkymä kuitenkin kirkastunut. On todennäköistä, että heikkenemisen sijaan näkymien osalta pysytellään suurin piirtein nykyisellä tasolla.

|||||||
**Painoalan
suhdanteet
vuosina
2020–2023.**
Lähde:
EK:n suhdanne-
barometri,
tammikuu 2024

Graafinen Teollisuus ry:n toiminta

Liiton toimisto on koronapandemian jälkeen työskennellyt pääosin hybridinä, mutta varsinkin hallituksen kokouksia on pyritty järjestämään myös läsnäkokouksina.

Vuoden 2023 toimintaa rajoitti toimiston henkilöstövajaus liittojohtaja Elias Erämajan siirryttyä alkuvuodesta toisiin tehtäviin. Kevätkauden keskeisin asia olikin uuden liittojohtajan rekrytoiminen. Kun sekä GT:n että Medialiiton hallituksen tahtotila oli lisätä painoalan edunvalvontaa, palkattiin syksyllä uusi liittojohtaja kokoaikaiseen työsuhteeseen. Suvi Oinonen toimii sekä Graafinen Teollisuus ry:n liittojohtajana että Medialiiton toimialajohtajana vastuualueenaan graafinen teollisuus.

Liiton jäsenmäärä ja talous

Liiton toiminta rahoitetaan jäsenmaksutuloilla ja sijoitusomaisuuden tuotoilla. Vuotuinen jäsenmaksu perustuu jäsenyrytyksen tuotannollisen henkilöstön edellisen vuoden vuosipalkkasummaan. Jäsenmaksu on 0,096 prosenttia tästä palkkasummasta. Vuonna 2023 jäsenmaksutulo kasvoi (+6,3 %) edeltävästä vuodesta. Jäsenmaksukertymä vuonna 2023 oli noin 108 000 euroa.

|||||||
*Kevätkauden
keskeisin asia
oli uuden liittojohtajan
rekrytoiminen.*

|||||||

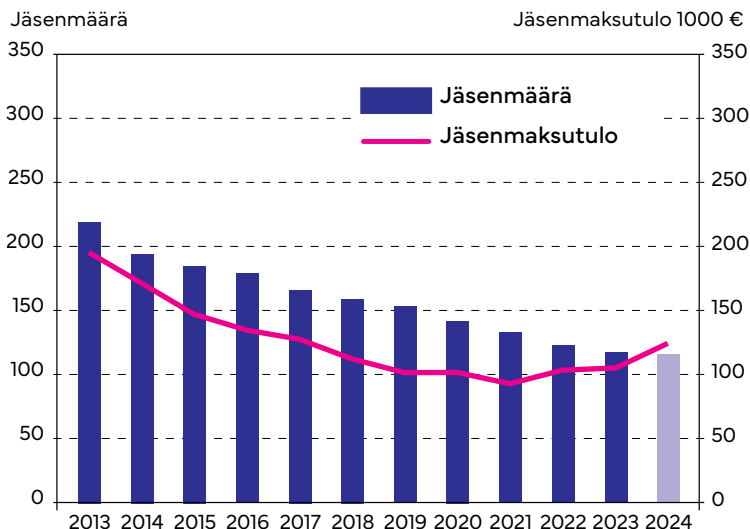
|||||||
Vuonna 2023
liiton tulos oli
ylijäämäinen.

Liiton tulos oli vuonna 2023 ylijäämäinen 36 966 euroa. Tätä selittävät sijoitussalkun positiivinen kehitys ja tilinpäätökseen tehdyt sijoitus- ja rahoitustoiminnan arvonalautukset. Liiton kolme suurinta toimintakulua olivat viestintä, jäsenpalvelut ja edunvalvonta. Yleiskuluja kasvatti uuden jäsentietojärjestelmän hankinta, kun Medialiitto-yhteisö siirsi yhteisen jäsenrekisterinsä uudelle järjestelmätoimittajalle. Jäsenrekisterillä hoidetaan paitsi jäsentietojen ylläpito myös laskutus, tapahtumahallinta sekä viestintä.

Liiton taloudesta on tehty erillinen tuloslaskelma ja tase, joista on annettu tilintarkastajan lausunto.

|||||||
Jäsenmäärän ja
jäsenmaksutulojen
kehitys vuosina
2013–2024.
Vuosi 2024
on arvio.

Edunvalvonta

Vuosi 2023 oli eduskuntavaalivuosi. Liiton viestit hallituskaudelle 2023–2027 on tiivistetty kolmeen kohtaan. GT edisti näitä tavoitteita myös Medialiiton kautta.

Tavoitteet hallituskaudelle 2023–2027

Vapaakappalelainsäädäntö päivitettävä 2020-luvulle

Esitämme, että pienempien painosmäärien sekä pienpainatteiden osalta vapaakappaleiden toimitusvelvollisuudesta luovuttaisiin kokonaan ja Kansalliskirjastolle toimitettaisiin näistä vain tuotteen sähköinen versio tai vedos. Myös suurempien painosmäärien kohdalla vaatimusta kuudesta fyysisestä kappaleesta tulee tarkastella kriittisesti. Vapaakappaleiden lähettäminen on painoyrityksille sekä taloudellinen että hallinnollinen taakka. Nykymalli on ongelmallinen myös kilpailu-neutraliteetin kannalta, sillä laki velvoittaa kotimaisia painotaloja toimittamaan vapaakappaleet omalla kustannuksellaan, mutta ulkomailla painettuja tuotteita vaatimus ei koske. Ulkomailla painettujen tuotteiden osalta vapaakappaleiden luovutusvelvollisuus on kustantajalla tai maahantuojalla.

Vapaakappaleiden lähettäminen on painoyrityksille sekä taloudellinen että hallinnollinen taakka.

|||||||
*Suomen on mahdollista
alentaa lehtien ja kirjojen
arvonlisäverotus
nollaverokantaan.*

|||||||
*Kirjoille on tulossa
tuottajavastuu
jätelain muutoksella.*

Lehtien ja kirjojen arvonlisäverotus nollaan

EU:n talous- ja rahoitusasioiden neuvoston päätöksellä Suomen on mahdollista alentaa lehtien ja kirjojen arvonlisäverotus nollaverokantaan. Kannatamme lukemisen verotuksen keventämistä demokratiaa ja sivistystä tukevana toimenpiteenä. Suomi tarvitsee elinvoimaisen ja moniäänisen mediakentän myös tulevaisuudessa. Yleishyödyllisten yhteisöjen harvemmin kuin neljä kertaa vuodessa ilmestyvät julkaisut tulee niinkään saattaa nolla-arvonlisäveron piiriin. Näin voimme tukea kansalaisyhteiskunnan tiedonvälityksen toimintaedellytyksiä nykyistä paremmin myös yhdistyskentällä.

Sääntelyn tulee pohjautua faktatietoon

Pidämme tärkeänä, että ympäristöasioihin liittyvässä sääntelyssä päätöksenteko pohjautuu mielikuvien sijaan todennettuun tietoon. Suomen tulee vaikuttaa EU-tasolla aktiivisesti sellaisiin regulaatiohankkeisiin, joissa sääntelyn tarpeelle ei ole ympäristöön liittyvää faktapohjaista perustetta.

Ympäristökysymykset korostuivat liiton edunvalvonnassa. Vuonna 2023 selvitettiin yhteistyössä Suomen Kustannusyhdistyksen ja Kirjakauppaliiton kanssa kirjojen kierrättämiseen liittyviä kysymyksiä. HSY on muuttanut kirjoihin liittyvää ohjeistustaan siten, että kirjoja ei saa enää laittaa paperinkeräysastiaan, ei edes silloin, kun kyseessä on aika-kauslehtituotteen kaltainen liimanidottu ja pehmeäkantinen kirja tai kirjan kovat kannet olisi revitty irti. Asia eteni ympäristöministeriössä käydyissä keskusteluissa, ja kirjoille on tulossa tuottajavastuu jätelain muutoksella.

Graafisen alan edunvalvontaa on lisätty myös Medialiitossa etenkin kansainvälisissä ja ympäristökysymyksissä. Liittojohtaja toimii myös Medialiiton toimialajohtajana ja vastaa graafisen alan edunvalvontatyöstä molemmissa liitoissa.

Työehtokysymykset

Vastuu työehto- ja koulutusasioista on Medialiitolla, mutta liitto valvoo jäsenyritystensä intressejä. Liitto antoi neuvontaa työehtoihin liittyen niille jäsenille, jotka eivät ole Medialiiton jäseniä.

Alan työehtosopimuksista neuvoteltiin keväällä 2023. Edellisissä neuvotteluissa vuonna 2022 sovittiin, että vuoden 2023 palkankorotuksista neuvotellaan erikseen. Mikäli sopimukseen ei päästäisi, työehtosopimukset päättyisivät kokonaisuudessaan. EK:n jäsenliittojen tavoin media-alalla palkkaratkaisuja ei syntynyt, työehtosopimusten voimassaolot päättyivät ja neuvottelut käytiin sekä palkkaratkaisuista että tekstikysymyksistä. Uudet työehtosopimukset astuivat voimaan maaliskuun alkupuolella ja ovat voimassa 28.2.2025 asti.

Painetun paperin ympäristövaikutukset

Paperille puhtaat paperit -esitteen jakelua peruskoulujen ja muiden oppilaitosten käyttöön jatkettiin SubjectAid-palvelun kautta. Opettajat voivat tilata palvelusta esitettä opetuskäyttöön ilmaiseksi. Lisäksi liiton jäsenyrityksille tarjotaan esitteen painovalmista aineistoa vapaaseen käyttöön – sen avulla yritykset voivat välittää ajanmukaista ympäristötietoa asiakkailleen ja muille sidosryhmilleen.

Liitto antoi neuvontaa työehtoihin liittyen niille jäsenille, jotka eivät ole Medialiiton jäseniä.

Liiton jäsenet voivat painaa Paperille puhtaat paperit -esitettä vapaasti omiin tarpeisiinsa.

Jäsenpalvelut

Jäsenmerkki

Jäsenistön käytössä on liiton jäsenmerkki. Merkkiä voidaan käyttää vapaasti esimerkiksi markkinoinnissa, nettisivuilla ja liiton toimitusehtosuosituksen yhteydessä. Jäsenyys toimialaliitossa on osoitus vastuullisesta toiminnasta ja halusta osallistua alan yhteisen edunvalvonnan kustannuksiin oikeudenmukaisin jäsenmaksuperustein.

Me työllistämme Suomea -merkit

Koronavuodet nostivat pinnalle ilmastokysymykset ja kotimaisen tuotannon tärkeyden. Vuonna 2020 julkaistut liiton omat **Me työllistämme Suomea** -merkit ovat liiton jäsenyritysten vapaassa käytössä sekä suomen- että ruotsinkielisinä. Ne voidaan painaa kaikkiin tuotteisiin, jotka on painettu Suomessa liiton jäsenyrityksissä.

Mediapäivä

Medialiiton ja sen jäsenliittojen (Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto) yhteinen **Mediapäivä** on järjestetty vuodesta 2013 lähtien. **Mediapäivä 2023** järjestettiin tammikuussa Bio Rexissä Helsingissä sekä etäyhteyden välityksellä. Päivän teemana oli *Vauhtia teknologisista innovaatioista*.

Graafisen tuotannon laatusertifikaatti

Graafisen tuotannon laatusertifikaatti perustuu ISO 9001 -laatu järjestelmän kriteereihin, ja se on laajennettavissa ISO 9001 -sertifikaatiksi. Tarjouskilpailuissa se on ollut riittävä silloin, kun laatu järjestelmää on edellytetty.

Liiton oma laatusertifikaatti on työmäärältään kevyehkö ja hinnaltaan edullinen, ja myös pienet alan yritykset voivat sen suorittaa. Sertifikaatin kehitystyöstä ja auditoinnista vastasi myös vuonna 2023 Paavo Markkanen, Akilles Oy, Jyväskylä.

Vuoden 2023 lopussa sertifikaatin suorittaneita yrityksiä oli yhteensä 29 ja voimassa olevia sertifikaatteja 8. Kertomusvuoden aikana ei suoritettu uusia sertifikaatteja.

Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatti

Ympäristöjärjestelmä on laatu järjestelmän ohella yrityksen toiminnan kehittämisen keskeinen työkalu. Organisaationlaajuinen ympäristökäsikirja on avain yrityksen ympäristövaikutusten tunnistamiseen ja systemaattiseen vähentämiseen.

Graafisen tuotannon ympäristösertifikaatin kriteerit pohjautuvat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän vaatimukseen, ja se on laajennettavissa ISO 14001 -sertifikaatiksi.

Liiton oma ympäristösertifikaatti on työmäärältään kevyehkö ja hinnaltaan edullinen, ja myös pienet graafisen alan yritykset voivat sen suorittaa. Ympäristösertifikaatin kehitystyöstä ja auditoinnista vastasi myös vuonna 2023 Paavo Markkanen, Akilles Oy, Jyväskylä.

Ympäristösertifikaatti on myönnetty kahdeksalle yritykselle ja on voimassa niistä kolmessa. Kertomusvuoden aikana suoritettiin yksi uusi sertifikaatti.

Hiilijalanjäljen laskenta

Liitto kuuluu kansainväliseen International Association ClimateCalc -yhdistykseen, joka tarjoaa graafiselle alalle verkkopohjaista *ClimateCalc*-hiilijalanjälkilaskuria. Laskuri pohjautuu Intergrafin luomaan kansainväliseen standardiin, ja sillä voi laskea koko yrityksen sekä yksittäisen painotuotteen hiilijalanjäljen.

ClimateCalc-laskuri uudistettiin syksyllä 2023. Käyttöliittymä sai kokonaan uuden ilmeen sekä alustan, ja lisäksi se ottaa nyt entistä paremmin huomioon myös muut painoalustat kuin paperin.

Sertifioidun laskurin käyttö on jäsenyrityksille edullista. Laskuria käyttämällä yritys voi vahvistaa omaa ympäristöbrändiään sekä seurata toimintansa energiatehokkuutta ja verrata sitä muihin laskuria käyttäviin eurooppalaisiin yrityksiin.

Ulkopuolisina koulutettuina *ClimateCalc*-konsultteina ja -auditoijina vuonna 2023 toimivat Paavo Markkanen (Akilles Oy, Jyväskylä) ja Milla Kolehmainen (Taimi Consulting, Tampere).

ClimateCalc-laskuriin voi tutustua tarkemmin IACC:n verkkosivuilla fi.climatecalc.eu. Sivuilta löytyy tietoa myös sertifioiduista yrityksistä. *ClimateCalc*-sertifikaatteja on koko Euroopassa suoritettu 198, joista voimassaolevia on 115. Suomessa voimassa olevia sertifikaatteja on 11.

Joutsenmerkin uudistuneissa kriteereissä korostuu entistä voimakkaammin hiilijalanjäljen laskenta. Kasvanut havahtuminen ympäristövastuuseen on selvästi lisännyt kiinnostusta *ClimateCalc*ia kohtaan.

Koulutustoiminta

Vuonna 2023 liiton koulutus- ja tapahtumatoiminta jäi vähäin toimiston henkilöstövajauksen vuoksi. Liiton jäsenet ovat kuitenkin voineet osallistua Medialiiton työsuuhdekoulutuksiin. Maaliskuun lopussa järjestetyssä

|||||||
*ClimateCalc-laskuri
uudistettiin
syksyllä 2023.*

webinaarissa kuultiin media- ja painoalan työntekijöitä sekä toimihenkilöitä koskevien työehtosopimusten TES-ratkaisuista ja toukokuussa pidettiin vastaava tietoisuus teknisten toimihenkilöiden osalta. Syyskuussa Medialiitto tarjosi koulutusta teknisten toimihenkilöiden siirtymisestä TOVA-palkkausjärjestelmään. Marraskuussa oli koko päivän kestänyt perinteinen *Yhdessä enemmän -ajankohtaispäivä* Scandic Grand Central Helsingissä. Lisäksi Medialiiton edunvalvonta tarjosi myös GT:n jäsenille *Valmistaudutaan kestävyysraportointiin* -webinaarin.

Maaliskuussa jaeltiin jäsenistölle postitse tuttu ja toivottu *Työnantajan palkanmaksuopas*. Opas sisältää palkankorotusten ja palkkasidonnaisten maksujen lisäksi graafisen alan työehtosopimusten keskeisimmät palkka- ja työaikamääräykset.

Työsuojelu

OiRA

OiRA (Online Interactive Risk Assessment) on Euroopan työterveys- ja turvallisuusviraston tarjoama sovellus mikro- ja pienyrityksille työpaikan riskien arviointiin. Suomenkielisen graafisen alan *OiRA*-riskin arviointityökalun on kehittänyt Työturvallisuuskeskuksen Viestintäalan työalatoimikunta yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa. Medialiitto, Graafinen Teollisuus, Ammattiliitto Pro ja Teollisuusliitto ovat osallistuneet kehittämistyön rahoittamiseen. Maksuton *OiRA* on helppokäyttöinen ja tukee yrityksen työturvallisuustyötä.

Graafisen alan työsuojeluopas

Työturvallisuuskeskuksen julkaisuihin kuuluvan *Graafisen alan työsuojeluoppaan* uudistamistyötä jatkettiin vuonna 2023. Opas julkaistiin joulukuussa verkkopohjaisena palveluna Työturvallisuuskeskuksen verkkopalvelussa, ja painettu opas julkaistaan myöhemmin.

|||||||
*Automaattisesti
päivittyviä
tilastokuvia löytyy
liiton nettisivuilta.*

Alan tilastointi ja toimialaseuranta

Liitto kerää tilastotietoa toimialan ja mainonnan kehityksestä. Painoalan tilastotiedon automatisoidun seurantajärjestelmän avulla tilannekuva painoalasta on helppo muodostaa nopeasti. Liiton talousaiheisessa jäsenkirjeessä julkaistiin perustiedot seurantajärjestelmän luvuista. Automaattisesti päivittyviä tilastokuvia löytyy myös liiton nettisivuilta.

Tilastokeskus julkaisee toimialojen tilinpäätöstiedot hyvin pitkällä viiveellä; edellisen vuoden ennakkotiedot saadaan yleensä vasta syyskuussa ja vahvistetut tiedot noin vuoden viiveellä. Kuukausittain päivittyvät volyyymi- ja liikevaihtoindeksit, konkurssitilasto sekä ulkomaankaupan tilastot. Aiemmin Tilastokeskukselta tilattu yritysryhmittäinen katsaus liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehityksestä on toistaiseksi lopetettu.

Lisäksi graafisen alan eurooppalainen kattojärjestö Intergraf kerää ja ylläpitää mm. kansainvälisiä paperin kulutus- ja hintatilastoja sekä seuraavaa postimaksujen ja arvonlisäverokäytäntöjen kehittymistä eri maissa.

Print&Media-lehti

Liiton jäsenlehden Print&Median kustantaa Print&Media Publishing Oy. Yrityksen toimisto sijaitsee Espoon Leppävaarassa. Lehden päätoimittajana vuoden 2023 kevään ajan toimii GT:n liittojohtaja ja syksyllä Print&Median Jarkko Hakola.

Lehti ilmestyi vuonna 2023 painettuna kuusi kertaa. Sisällöistä mainittakoon alalle tärkeitä tutkimukset ja tilastot, kuten painobarometri ja graafisen alan talouskatsaus. Vuoden viimeinen lehti nosti esiin vuoden parhaat printtitoteutukset Suomessa.

Verkkosivuilla pmllehti.fi julkaistaan joka arkipäivä graafisen ja visuaalisen viestinnän sekä pakkausalan uutisia. Sähköinen uutiskirje ilmestyy joka perjantai. Mediatuotteiden lisäksi Print&Media järjestää seminaari- ja messutapahtumia. Vuonna 2023 tapahtumia ei ollut.

Print&Media Publishing Oy on sekä Graafinen Teollisuus ry:n että Aikakausmedia ry:n jäsen.

print&media
numero 1 - maaliskuu 2023

Positiivinen puhallus
 Tapahtumien uloinen puhalus puhaltaa kasvua
 graafisen ja visuaalisen viestinnän
 yrityksille. Järjestä hienokseen!

Stapella myös:
 Lili, Shantia,
 ILQ, Cetero,
 ja PunaMusta

Seistyjiä mm.
 Salla Saranemi
 Mika Järvinen
 Kai Ahovala
 Maria Pekkanen
 Kati Sorjonen

Mukana muunna:
 Oskari
 2023

print&media
numero 2 - huhti-toukokuu 2023

”
 DTP mullisti
 elämäni.
 ”

Ilmaista
 käyttökortista
 tuli yllättävän
 kannattavia.

Mr. Vistaprint
 Robert Kansa perusti Vistaprintin vuonna 1995.
 Nyi hän johtaa yritystä, josta on kasvanut
 15 000 hengen globaali pörssiyritys.

Leo ihissä sivulla 26.

OPS, Hunkari ja Fespa / 45 Päivittäisä elektronikkää / 48 Graafinen alan koulutus vol 2.0

print&media
numero 3 - kesäkuu 2023

Pakkausmyllerrys
 Eri on ottanut karkäyttöiset puutorokapakkaukset
 vahvasti esämieyksen hampaisiin. Onko tämä perustetta?
 Alan toimijoiden mielestä ei.

Leo ihissä sivulla 33.

88 Mitä tapahtui Pantonella? / 88 Pankkitutaja Jarmo Saarinen / 48 Fespa-messujen anti

print&media
numero 4 - syyskuu 2023

Oivaltaja
 Eka Ruuska on yksi Suomen arvostetuimmista
 markkinoimien ammattilaisista. Hänet tunnetaan
 laajasti myös muunna rajojen ulkopuolella.

Leo ihissä sivulla 30.

34 Ympäristövastuuta toiminta / 40 Missä mennä paperin Riittä? / 48 Arjen ongelmatuotonta Dione2

print&media
numero 5 - lokakuu 2023

TALOUS NR^o
 Työväki 2023:20 onnentoimittaja
 viikkolehtiä toimittamassa.
 Suomen keskeisimmän ja 1000
 lehtiä toimittamassa.

Leo ihissä sivulla 36.

40 Paperi Suomessa Enää Riittäkö? / 38 Mitä on tullut muuttamaan?

print&media
numero 6 - joulukuu 2023

**Vuoden
 2023
 parhaat
 printit**
 100mm:ere

Nyi esitellään vuoden parhaat kotimaiset printit. Mukana
 muunna muunna jännittäviä muunna ja tikkaita, kappaleita
 visuaalikkaita, uusia käyttökortteja, projektitallennus
 voimannäyttö ja näyttöviä tapetteja.

Vuoden parhaat printit sivulla 24

Seitama Printing - AAPS - Digiprint - Helsinki Printing Company
 Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri - Puhuri

Kansainvälinen yhteistyö

*Intergrafin jäsenenä
on 22 eurooppalaista
toimialajärjestöä
21 jäsenmaasta.*

Intergraf

Painoalan eurooppalaisten toimiala- ja työnantajajärjestöjen kattojärjestönä toimii Intergraf (The European Federation for Print and Digital Communication). Sen tehtävänä on edistää ja valvoa alan etuja EU:ssa. Jäsenenä on 22 eurooppalaista toimialajärjestöä 21 jäsenmaasta.

Intergrafin vuosikokous pidettiin kesäkuussa Riiassa, Latviassa. Liittojohtajiston kokous pidettiin syyskuussa Reykjavikissa, Islannissa.

Intergrafin teemaseminaareista järjestettiin vuonna 2023 *Shaping the Future with Packaging* maaliskuussa Brysselissä, Belgiassa, ja *Print Matters for the Future* kesäkuussa Riiassa. Liittojohtaja osallistui marraskuussa Euroopan komission *Sectoral Social Dialogue Committee* -tilaisuuteen Brysselissä, Belgiassa.

International Association ClimateCalc IACC

Liitto on ClimateCalc-hiilijalanjälkilaskuria hallinnoivan IACC:n jäsen. IACC:n vuosikokous pidettiin marraskuussa etäkokouksena.

Tavarantarkastajat

HTT-tavarantarkastajat ovat puolueettomia asiantuntijoita, jotka suorittavat palvelun tai tavaran teknisen tarkastuksen. Tavarantarkastajan asiantuntemuksen varmistaa ja toimintaa valvoo Keskuskauppakamari. Tavarantarkastajaa voidaan käyttää joko riitoja ehkäisevästi tai riitatilanteessa.

Keskuskauppakamarin hyväksyminä graafisen alan tavarantarkastajina toimivat:

Paino-, repro- ja sitomotyöt, valmistusmateriaalit sekä graafisen teollisuuden koneet ja laitteet

Lasse Krogell, graafisen tekniikan diplomi-insinööri, Kirkkonummi

Juha Stenroos, graafisen tekniikan insinööri, Vaasa

Lisätietoja tavarantarkastajaksi hakeutumisesta ja tavarantarkastajien yhteystiedot löytyvät Keskuskauppakamarin verkkosivuilta.

|||||||
*Tavarantarkastajaa
voidaan käyttää joko
riitoja ehkäisevästi tai
riitatilanteessa.*

Liiton jäsenistö ja hallinto

|||||||
*Graafinen Teollisuus
ry:n jäsenmäärä oli
kertomusvuoden
alussa 126 ja sen
päätyessä 121.*

Jäsenistö

Graafinen Teollisuus ry:n jäsenmäärä oli kertomusvuoden alussa 126 ja sen päätyessä 121. Jäsenluettelo on toimintakertomuksen lopussa.

Vuoden 2023 aikana liittoon liittyivät seuraavat uudet jäsenet:

Grano Oy, Helsinki
Grano Group Oy, Helsinki
Painokeskus ProPrint Oy, Seinäjoki
Print & Package Group Oy, Pietarsaari
Tamkopio Oy, Tampere

Seuraavien yritysten jäsenyys liitossa päättyi vuoden 2023 aikana:

A.J. Mattilan Kirjapaino Oy, Kempele
Forsberg Printed Communication Oy Ab, Pietarsaari
Kirjapaino Hermes Oy, Tampere
KM-Paperi Oy, Helsinki
Lalli Oy, Pori

Printmark Oy, Keuruu
Pyhäjärvisseudun Paikallislehti Oy, Eura
Quadiant Finland Oy, Helsinki
T-Print Painotalo Oy, Hyvinkää

Liittokokoukset

Graafinen Teollisuus ry:n kevätkokous pidettiin 22.5.2023 Eteläranta 10:n neuvottelukeskuksessa. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös Teams-etäyhteyden välityksellä. Kokouksen puheenjohtajana toimi liiton hallituksen puheenjohtaja Sauli Vuorinen ja sihteerinä vt. liittojohdaja Annukka Ahopalo. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat.

Liiton syyskokous pidettiin 1.12.2023 Ravintola Pastiksessa, Helsingissä. Kokouksen puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja Lasse Krogell ja sihteerinä järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräisten asioiden lisäksi sääntömuutos. Kokouksen jälkeen nautittiin joululounas.

Hallitus

Vuoden 2022 syyskokouksessa valittiin kaksivuotiskaudeksi 2023–2024 liiton hallituksen erovuoroisista jäsenistä uudelleen toimitusjohtaja Thomas Brusila (Jaakkoo-Taara Oy), toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy), hallituksen puheenjohtaja Riku Suomalainen (LSB Yhtiö Oy), toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy) ja toimitusjohtaja Ari-Veikko Tuovinen (Offsetpaino L. Tuovinen Ky) sekä uutena jäsenenä toimitusjohtaja Milla-Riitta Reunanen (Starcke Oy).

Hallitukseen kuuluivat vuonna 2023 lisäksi vuosiksi 2022–2023 valittuina toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy), toimitusjohtaja Mikko Ilomäki (Kirjapaino Markprint Oy), lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy), toimitusjohtaja Marko Silventoinen (Otavan Kirjapaino Oy), toimitusjohtaja Magnus Stenström (Waasa Graphics Ab) ja toimitusjohtaja Janne Tilli (Ricoh Finland Oy).

Hallituksen valitsemana puheenjohtajana toimi vuonna 2023 Sauli Vuorinen ja varapuheenjohtajina Jari Avellan ja Teemu Pärnänen.

■■■■■■■■■
*Hallituksen
puheenjohtajana toimi
vuonna 2023 Sauli Vuorinen
ja varapuheenjohtajina
Jari Avellan ja
Teemu Pärnänen.*

■■■■■■■■■

Liiton hallitus piti kertomusvuoden aikana yhdeksän kokousta, joista kaksi oli sähköpostikokouksia.

Vaalivaliokunta

Vuoden 2022 kevätkokouksessa vaalivaliokuntaan valittiin toimitusjohtaja Tiina Hurttala (Heidelberg Baltic Finland OÜ), lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy), toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy) ja liiketoimintajohtaja Erkki Summanen (Keskisuomalainen Oyj). Tämän vaalivaliokunnan toimikausi päättyi kevätkokouksessa 2023.

Vuoden 2023 kevätkokouksessa vaalivaliokuntaan valittiin toimitusjohtaja Tiina Hurttala (Heidelberg Baltic Finland OÜ), toimitusjohtaja Lasse Krogell (GrafCon Oy), lehtipainonjohtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy) ja toimitusjohtaja Marko Silventoinen (Otavan Kirjapaino Oy).

Tilintarkastaja

Vuosikokouksen valitsemana tilintarkastajana toimi Oy Tuokko Ltd, joka nimittää keskuudestaan päävastuullisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan.

Liiton henkilöstö

Graafinen Teollisuus ry:n liittojohtajana ja Medialiiton toimialajohtajana toimi 26.2.2023 saakka valtiotieteiden maisteri Elias Erämaja ja 18.9.2023 alkaen yhteiskuntatieteiden maisteri Suvi Oinonen. 27.2.–17.9. välisenä aikana vt. liittojohtajana toimi järjestöpäällikkö, diplomi-insinööri Annukka Ahopalo.

Edustukset

Suomen kirjataiteen komitean hallitus:

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus)
puheenjohtajana.

Säätiöt

Tekniikan museon säätiön valtuuskunta:

kirjapainoneuvos Pekka Salmén.

Media-alan tutkimussäätiön hallitus:

toimitusjohtaja Sture Udd (UPC Konsultointi Oy) ja
pääekonomisti Elias Erämaja (Suomen Ekonomit ry).

Medialiitto

Hallitus:

toimitusjohtaja Jari Avellan (PunaMusta Oy) ja
toimitusjohtaja Teemu Pärnänen (Suomenselän Laminointi Oy).

Työelämävaliokunta:

henkilöstöjohtaja Riikka Jaakkola (Gemalto Oy),
henkilöstöjohtaja Jarmo Koskinen (Keskisuomalainen Oy),
lehtipainon johtaja Matti Käki (Sanoma Manu Oy),
tuotantopäällikkö Miia Lehtinen (PunaMusta Oy) sekä
toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy).

Vaalivaliokunta:

toimitusjohtaja Marko Silventoinen (Otavan Kirjapaino Oy) ja
toimitusjohtaja Sauli Vuorinen (Lehtisepät Oy).

Johtoryhmä:

26.2.2023 saakka liittojohtaja Elias Erämaja, 27.2.–17.9. vt. liittojohtaja
Annukka Ahopalo ja 18.9. alkaen liittojohtaja Suvi Oinonen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Työsuojeluasioiden taustaryhmä:

järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus).

Yrittäjävaltuuskunta:

yrittäjä Anu Tuovinen (Offsetpaino L. Tuovinen Ky) ja
järjestöpäällikkö Annukka Ahopalo (Graafinen Teollisuus).

Jäsenyritykset vuoden 2023 päättyessä

Yhteistyöjäsenet

Oy Bitpress Ab, Jorvas
BlueCrest Oy, Helsinki
Docus Oy, Vantaa
ECO3 BV – Suomen sivuliike, Espoo
Horizon GmbH, Helsinki
Kodak Oy, Vantaa
Ricoh Finland Oy, Espoo
Sappi Finland Operations Oy, Lohja
Stora Enso Oy, Helsinki
UPM Sales Oy, Helsinki
Xerox Oy, Espoo

Jäsenet

A Add Oy Ab, Karjaa
aDigi Oy, Helsinki
Aikamedia Oy, Pohjoisjärvi
AKETA Finland Oy, Paippinen
Allone Print Oy, Plusprint, Ulvila
Auraprint Oy, Turku

B Botnia Print Oy Ab, Kokkola

D Dokument-Tarra Oy, Joensuu

E Edita Group Oyj, Helsinki
Edita Prima Oy, Helsinki
Er-Pakkaus Oy, Hyllykallio
Eteenpäin Oy, Kotka

F Ferag Nordic Oy, Helsinki
Flexolahti Oy, Lahti
Forssan Kirjapaino Oy, Forssa

G GrafCon Oy, Kirkkonummi
Grafitrio Oy, Helsinki
Grano Oy, Helsinki
Grano Group Oy, Helsinki

H Haipeli Oy, Oulu
Heidelberg Baltic Finland OÜ,
sivuliike Suomessa, Vantaa
Hilla Group Oyj, Kokkola
Hokkipaino Oy, Salo
Hurtti-Paino Oy, Ulvila
Hämeenlinnan Offset-Kolmio Paino Oy, Hämeenlinna

I Ifolor Oy, Kerava
Ilkka Oyj, Seinäjoki
Ilves-Paino Oy, Hämeenlinna
I-Mediat Oy, Seinäjoki
Informa Oy, Espoo
I-Print Oy, Seinäjoki

J Jaakkoo-Taara Oy, Turku
Joutsen Paino Oy, Lappeenranta

K Kajaanin Offsetpaino Oy, Kajaani
Kaleva Oy, Oulu
Kaleva365 Oy, Oulu
Keskisuomalainen Oyj, Jyväskylä
Keski-Suomen Painotuote Oy, Äänekoski
Keuruskopio Oy, Printek, Keuruu
Kiriprintti Oy, Helsinki
Kirjapaino Antti Välikangas Oy, Kokkola
Kirjapaino Markprint Oy, Lahti

Kirjapaino Ässä Oy, Vaajakoski
Kirjapaino Öhrling Oy, Tampere

L Lapua-Säätiö sr, Lapua
Latvala-Reilat Oy, Espoo
Lehtisepät Oy, Jyväskylä
LSB Yhtiö Oy, Helsinki
Länsi-Pohjan Kirjapaino Oy, Kemi

M Mail Service Finland Oy, Turku
manroland Nordic Finland Oy, Vantaa
Mariehamns Tryckeri Ab, Maarianhamina
Merkopaino Oy, Helsinki

N Nekapaino Oy, Pirkkala
Next Print Oy, Helsinki
Oy Nord Print Ab, Helsinki
Nordic Label Oy Ab, Helsinki

O Offset Ulonen Oy, Tampere
Offsetpaino L. Tuovinen Ky, Kuopio
Offsetpaino Westman Oy, Kotka
Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu

P Paino-Kaarina Oy, Kaarina
Painokaksikko Oy, Helsinki
Painokeskus ProPrint Oy, Seinäjoki
Painokiila Oy, Nummela
Painotalo Seiska Oy, Iisalmi
Oy Painotalo tt-urex Ab, Porvoo
Painotalo Varteva Oy, Vaasa
Papermark Oy, Hämeenlinna
Papyrus Finland Oy, Vantaa
Pekan Offset Oy, Helsinki
Picaset Oy, Helsinki
PK-paino Oy, Tampere

Pohjolan Palvelut Oy, Oulu
Print&Media Publishing Oy, Espoo
Print & Package Group Oy, Pietarsaari
PunaMusta Media Oyj, Joensuu
PunaMusta Oy, Joensuu
Pyroll Kuitupakkaukset Oy, Kouvola

R Rannikon Laatupaino Oy, Vihanti
Rovaniemen Painatuskeskus Oy,
Rovaniemi

S Sanomalehti Karjalainen Oy, Joensuu
Sanoma Manu Oy, Tampere
Sanoma Media Rauma Oy, Rauma
Sata-Seri Oy, Rauma
Savilahden Kirjapaino Ky, Mikkeli
Savion Kirjapaino Oy, Kerava
Scanseri Oy, Helsinki
Oy Silverprint Ab, Sipoo
St Michel Print Oy, Mikkeli
Starcke Oy, Eura
Star-Offset Oy, Helsinki
Suomen Kalenterit Oy, Helsinki
Suomenselän Laminointi Oy PREM, Keuruu
Sälekarin Kirjapaino Oy, Somero

T T. Nieminen Oy, Piispanristi
Taittopalvelu Yliveto Oy, Jyväskylä
Tamkopio Oy, Tampere
Teroteam Oy, Mikkeli
Thales DIS Finland Oy, Vantaa
Tikkurilan Paino Oy, Vantaa
TNprint Oy, Helsinki
Trinket Oy, Helsinki

U Unigrafia Oy, Helsinki
UPC Konsultointi Oy, Vaasa
Uutisposti Ky, Imatra

V Viestipaino Oy, Tampere
Vivi Point Oy, Paimio
Vuoliainen Oy, Riihimäki

W Waasa Graphics Ab, Vaasa

Ulkoasu: Annukka Ahopalo
Painopaikka: Waasa Graphics Ab

Graafinen Teollisuus

Eteläranta 10, 00130 Helsinki

Suvi Oinonen, puh. 040 582 0999
suvi.oinonen@graafinenteollisuus.fi

Annukka Ahopalo, puh. 040 503 1161
annukka.ahopalo@graafinenteollisuus.fi

www.graafinenteollisuus.fi